

NEW YORK TIMES BEST SELLER

*Στον έρωτα ανακαλύπτουμε ποιοι θέλουμε να είμαστε.
Στον πόλεμο ανακαλύπτουμε ποιοι είμαστε πραγματικά.*

K R I S T I N
H A N N A H

Το Αηδόνι

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΗΜΑ

ΕΝΑ

*9 Απριλίου του 1995
Ακτές του Όρεγκον*

Αν έχω μάθει ένα πράγμα στα τόσα χρόνια της ζωής μου, είναι το εξής: με τον έρωτα ανακαλύπτουμε ποιοι θέλουμε να γίνουμε· με τον πόλεμο ανακαλύπτουμε ποιοι πραγματικά είμαστε. Οι σημερινοί νέοι θέλουν να μαθαίνουν τα πάντα για τους πάντες. Νομίζουν ότι μπορούν να λύσουν ένα πρόβλημα μιλώντας γι' αυτό. Εγώ ανήκω σε μια πιο σιωπηλή γενιά. Αντιλαμβανόμαστε την αξία της λήθης, το κίνητρο μιας καινούριας αρχής.

Τώρα τελευταία όμως, χωρίς να το θέλω, ο νους μου τρέχει στον πόλεμο, στο παρελθόν, στους ανθρώπους που έχασα.

Έχασα.

Ακούγεται σαν να έβαλα κάπου τα αγαπημένα μου πρόσωπα και δεν μπορώ να θυμηθώ πού· σαν να τα άφησα σ' ένα μέρος στο οποίο δεν ανήκουν, και μετά απομακρύνθηκα, ανίκανη μέσα στη σύγχυσή μου να ακολουθήσω την αντίθετη διαδρομή για να τα ξαναβρώ.

Δεν έχουν χαθεί. Ούτε βρίσκονται σ' ένα καλύτερο μέρος. Έχουν φύγει. Τώρα που πλησιάζει το τέλος των ημερών μου, ξέρω ότι το πένθος, όπως και οι τύψεις, εγκαθίστανται στο DNA μας και παραμένουν αναπόσπαστο κομμάτι του εαυτού μας.

Γέρασα μέσα σε λίγους μήνες μετά τον θάνατο του συζύγου μου και τη δική μου διάγνωση. Το δέρμα μου έχει τη ζαρωμένη όψη λαδόχαρτου που κάποιος προσπάθησε να ισιώσει και να ξαναχρησιμοποιήσει. Τα μάτια μου με προδίδουν συχνά –στο σκοτάδι, στους προβολείς των αυτοκινήτων, στη βροχή. Είναι αποθαρρυντική αυτή η πρόσφατη αναξιοπιστία της όρασής μου. Ίσως γι' αυτό πιάνω τον εαυτό μου να κοιτάζει προς τα πίσω. Το παρελθόν χαρακτηρίζεται από μια διαύγεια με την οποία δεν μπορώ να δω πια το παρόν.

Θέλω να φαντάζομαι ότι θα αναπαυθώ εν ειρήνη όταν θα φύγω, ότι θα συναντήσω όλους τους ανθρώπους που αγάπησα και έχασα. Ή ότι τουλάχιστον θα συγχωρεθώ.

Αλλά δεν είμαι τόσο αφελής.

Το σπίτι μου –οι *Κορυφές*, όπως το είχε ονομάσει ο μεγιστάνας της ξυλείας που το έχτισε πριν από τουλάχιστον εκατό χρόνια – τώρα πουλιέται, κι εγώ ετοιμάζομαι να μετακομίσω, γιατί ο γιος μου θεωρεί ότι αυτή είναι η καλύτερη λύση για μένα.

Προσπαθεί να με φροντίσει, να μου δείξει πόσο πολύ μ' αγαπά σ' αυτή την εξαιρετικά δύσκολη συγκυρία, γι' αυτό και ανέχομαι τους χειριστικούς του τρόπους. Τι με νοιάζει πού θα πεθάνω; Αυτό είναι το θέμα, ουσιαστικά. Δεν έχει σημασία πια πού θα μείνω. Κλείνω σε κουτιά τη ζωή που έζησα στο Όρεγκον, δίπλα στην παραλία, μια ζωή που άρχισε περίπου πριν από πενήντα χρόνια. Δεν είναι πολλά τα πράγματα που θέλω να πάρω μαζί μου. Με μία εξαίρεση.

Απλώνω το χέρι για να πιάσω την κρεμαστή λαβή που κατεβάζει τη σκάλα της σοφίτας. Σαν τζέντλεμαν που τείνει το χέρι, η σκάλα ξεδιπλώνεται από το ταβάνι προς το μέρος μου.

Τα ασταθή σκαλοπάτια τρέμουν κάτω απ' τα πόδια μου καθώς ανεβαίνω στη σοφίτα, που μυρίζει κλεισούρα και μούχλα. Μια λάμπα κρέμεται από το ταβάνι. Τραβάω το κορδόνι της.

Νιώθω σαν να βρίσκομαι στο αμπάρι ενός παλιού ατμόπλοιου. Πλατιές ξύλινες σανίδες καλύπτουν τους τοίχους· ιστοί αράχνης ασημίζουν στις εσοχές και κρέμονται σαν κουκούλια από τα κενά ανάμεσα στις σανίδες. Το ταβάνι έχει τόσο απότομη κλίση, που μπορώ να σταθώ όρθια μόνο στο κέντρο της σοφίτας.

Βλέπω την κουνιστή πολυθρόνα που είχα όταν ήταν μικρά τα παιδιά μου· κι έπειτα μια παλιά μωρουδιακή κούνια, ένα διαλυμένο κουνιστό αλογάκι που στηρίζεται σε σκουριασμένα ελατήρια και την πολυθρόνα που αναπαλαίωσε η κόρη μου όταν αρρώστησε. Κατά μήκος του τοίχου βρίσκονται στοιβαγμένα κουτιά με τις επιγραφές «Χριστούγεννα», «Ημέρα των Ευχαριστιών», «Πάσχα», «Απόκριες», «Σερβίτσια», «Αθλητικά είδη.» Σε αυτά τα κουτιά βρίσκονται αντικείμενα που δεν πολυχρησιμοποιώ πια, αλλά δεν αντέχω να αποχωριστώ. Για μένα, το να αποδεχτώ ότι δεν θα στολίζω πια δέντρο τα Χριστούγεννα ισοδυναμεί με παραίτηση, κι εμένα ποτέ δεν μου άρεσε να τα παρατάω. Χωμένο σε μια γωνιά βρίσκεται αυτό που ψάχνω: ένα παμπάλαιο μπαούλο γεμάτο ταξιδιωτικά αυτοκόλλητα.

Με κόπο σέρνω το βαρύ μπαούλο έως το κέντρο της σοφίτας, ακριβώς κάτω από την κρεμαστή λάμπα. Γονατίζω δίπλα του, αλλά αμέσως μια σουβλιά διαπερνά τα γόνατά μου, οπότε κάθομαι κάτω.

Για πρώτη φορά μετά από τριάντα χρόνια σηκώνω το σκέπασμά του. Ο πρώτος πάτος είναι γεμάτος αντικείμενα από τότε που τα παιδιά μου ήταν μωρά. Μικρά παπούτσια, κεραμι-

κά αποτυπώματα χεριών, ζωγραφιές με κραγιόνια γεμάτες ανθρωπάκια και γελαστούς ήλιους, έλεγχοι, φωτογραφίες από ρεσιτάλ χορού.

Σηκώνω τον πρώτο πάτο του μπαούλου και τον αφήνω στην άκρη.

Τα ενθύμια στο κάτω μέρος του μπαούλου είναι ένας σωρός από ετερόκλητα αντικείμενα: ξεθωριασμένα δερματόδετα ημερολόγια· ένα πακέτο πολυκαιρισμένες κάρτες δεμένες με γαλάζια σατέν κορδέλα· ένα χαρτονένιο κουτί, λυγισμένο στη μία του γωνία· αρκετά λεπτά βιβλιαράκια με τα ποιήματα του Ζιλιέν Ροσινιόλ· κι ένα κουτί παπουτσιών με εκατοντάδες ασπρόμαυρες φωτογραφίες.

Πάνω πάνω βρίσκεται ένα κιτρινισμένο, ξεθωριασμένο κομμάτι χαρτί.

Τα χέρια μου τρέμουν καθώς το σηκώνω. Είναι μια *καρτ ντ'ινταντιτέ*, μια ταυτότητα από τον πόλεμο. Βλέπω τη μικρή φωτογραφία μιας νεαρής γυναίκας. Της Ζιλιέτ Ζερβέζ.

«Μαμά;»

Ακούω τον γιο μου να ανεβαίνει τα ξύλινα σκαλοπάτια που τρίζουν, τα βήματά του συντονίζονται με τους χτύπους της καρδιάς μου. Άραγε έχει ώρα που με ψάχνει;

«Μαμά; Τι κάνεις εδώ πάνω; Ωχ. Αυτά τα σκαλιά δεν είναι σταθερά.» Με πλησιάζει και στέκεται από πίσω μου. «Αν πέσεις, θα...»

Αγγίζω το μπατζάκι του παντελονιού του, κουνάω το κεφάλι μου αργά. Δεν μπορώ να σηκώσω το βλέμμα. «Μη!» καταφέρνω να πω μόνο.

Εκείνος πρώτα γονατίζει κι έπειτα κάθεται κάτω. Μυρίζω το άφτερ σείβ του, ένα διακριτικό, πικάντικο άρωμα, μαζί με μια υποψία καπνού. Βγήκε έξω στα κρυφά για τσιγάρο· το είχε κόψει εδώ και δεκαετίες, αλλά το ξαναθυμήθηκε μετά την πρόσφατη διάγνωσή μου. Θα μπορούσα να εκφράσω την απο-

δοκιμασία μου, αλλά δεν βλέπω τον λόγο: είναι γιατρός. Εκείνος ξέρει καλύτερα.

Το ένστικτό μου με συμβουλεύει να πετάξω την ταυτότητα στο μπαούλο και να κλείσω με δύναμη το καπάκι, να την κρύψω ξανά. Εξάλλου αυτό έκανα σε όλη μου τη ζωή.

Τώρα πεθαίνω. Ίσως όχι σύντομα, αλλά σιγά σιγά, γι' αυτό και νιώθω την ανάγκη να θυμηθώ τη μέχρι τώρα ζωή μου.

«Μαμά, κλεις.»

«Κλαίω;»

Θέλω να του πω την αλήθεια, αλλά δεν μπορώ. Θεωρώ ενοχλητική και ντροπιαστική αυτή την ανικανότητά μου. Στην ηλικία μου δεν θα έπρεπε να φοβάμαι τίποτα –και σίγουρα όχι το παρελθόν μου.

«Θέλω να πάρω μαζί μου αυτό το μπαούλο», του λέω μόνο.

«Είναι πολύ μεγάλο. Θα ξεχωρίσω τα πράγματα που θέλεις και θα τα βάλω σ' ένα μικρότερο κουτί.»

Χαμογελώ καθώς προσπαθεί να με χειραγωγήσει. «Σ' αγαπώ και είμαι ξανά άρρωστη. Αυτοί είναι οι λόγοι που σε αφήνω να με κάνεις ό,τι θέλεις, αλλά δεν έχω πεθάνει ακόμα. Θέλω να πάρω μαζί μου το μπαούλο.»

«Μα τι χρειάζεται απ' όλα αυτά; Έχει μόνο τις ζωγραφιές μας και διάφορες άλλες παλιατζούρες.»

Αν του είχα πει την αλήθεια πολύ καιρό πριν ή αν είχα χορέψει και μεθύσει και τραγουδήσει περισσότερο, ίσως τώρα να έβλεπε μπροστά του εμένα και όχι μια αξιόπιστη, συνηθισμένη μητέρα. Αγαπά μια εκδοχή του εαυτού μου που δεν είναι πλήρης. Πάντα πίστευα ότι αυτό ακριβώς ήθελα από τους άλλους: να μ' αγαπούν και να με θαυμάζουν. Τώρα σκέφτομαι ότι ίσως θα ήθελα και να με γνωρίζουν.

«Ας πούμε ότι είναι η τελευταία μου επιθυμία.»

Τον βλέπω, θέλει να μου πει να μη μιλάω έτσι, αλλά φοβάται ότι θα κομπιάσει. Ξεροβήχει για να καθαρίσει τον λαιμό

του. «Τον νίκησες δύο φορές στο παρελθόν. Θα τον νικήσεις πάλι.»

Ξέρουμε και οι δύο ότι δεν είναι αλήθεια. Είμαι ταλαιπωρημένη και αδύναμη. Δεν μπορώ ούτε να κοιμηθώ ούτε να φάω χωρίς τη βοήθεια της ιατρικής επιστήμης. «Και βέβαια θα τον νικήσω.»

«Εγώ θέλω μόνο να είσαι ασφαλής.»

Χαμογελώ. Οι Αμερικανοί είναι τόσο αφελείς ώρες ώρες.

Κάποτε ήμουν κι εγώ αισιόδοξη σαν εκείνον. Πίστευα ότι ο κόσμος είναι ασφαλής. Μα έχει περάσει πολύς καιρός από τότε.

«Ποια είναι η Ζιλιέτ Ζερβέζ;» ρωτάει ο Ζιλιέν, κι εγώ σοκάρομαι που ακούω αυτό το όνομα να βγαίνει από τα χείλη του.

Κλείνω τα μάτια και, μέσα στο σκοτάδι που μυρίζει μούχλα και κρύβει τα ίχνη μιας ζωής που έχει περάσει ανεπιστρεπτί, ο νους μου τριγυρίζει στα περασμένα, ενώνει δεκαετίες και ηπείρους. Παρά τη θέλησή μου –ή ίσως και οικειοθελώς, ποιος ξέρει πια;– θυμάμαι.

ΔΥΟ

Τα φώτα σβήνουν σε όλη την Ευρώπη·
Δεν θα τα ξαναδούμε αναμμένα στη διάρκεια της ζωής μας.
—ΣΕΡ ΕΝΤΟΥΑΡΝΤ ΓΚΡΕΪ, ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

Αύγουστος του 1939
Γαλλία

Η Βιαν Μοριάκ βγήκε στην μπροστινή αυλή από τη δροσερή κουζίνα με τους σπατουλαρισμένους τοίχους. Εκείνο το όμορφο καλοκαιρινό πρωινό όλα ήταν ανθισμένα στην κοιλάδα του Λίγηρα. Λευκά σεντόνια κυμάτιζαν στο αεράκι, και τα τριαντάφυλλα απλώνονταν σαν χειμαρρώδες γέλιο στον παμπάλαιο πέτρινο μαντρότοιχο που έκρυβε το σπίτι από τα βλέμματα των περαστικών. Δύο εργατικές μέλισσες πετούσαν ανάμεσα στα λουλούδια· κάπου μακριά η Βιαν άκουσε το μονότονο αγκομαχητό της μηχανής ενός τρένου και μετά τον γλυκό ήχο του γέλιου ενός μικρού κοριτσιού.

Της Σοφί.

Η Βιαν χαμογέλασε. Η οκτάχρονη κόρη της ήταν πολύ πιθανό να έτρεχε γύρω γύρω στο σπίτι, πείθοντας τον πατέρα της να της κάνει όλα τα χατίρια, καθώς ετοιμάζονταν για το σαββατιάτικο πικνίκ τους.

«Η κόρη σου είναι ένας τύραννος», είπε ο Αντουάν κάνοντας την εμφάνισή του στην πόρτα. Βάδισε προς το μέρος της, με τα στρωμένα με πομάδα μαλλιά του να γυαλίζουν κατάμουρα στο φως του ήλιου.

Εκείνο το πρωί ο Αντουάν είχε ασχοληθεί με τα έπιπλά του –έτριβε μια πολυθρόνα που ήταν ήδη απαλή σαν σατέν ύφασμα–, και το πρόσωπο και οι ώμοι του ήταν πασπαλισμένα με μια λεπτή στρώση ξυλόσκονης. Ήταν μεγαλόσωμος άντρας, ψηλός με φαρδείς ώμους, τραχύ πρόσωπο και σκούρα κοντά γένια, τα οποία απαιτούσαν διαρκή φροντίδα για να μη γίνουν γενειάδα.

Την αγκάλιασε με το ένα χέρι και την έφερε κοντά του. «Σ' αγαπώ, Βιαν.»

«Κι εγώ σ' αγαπώ.»

Ήταν η μεγαλύτερη αλήθεια του κόσμου της. Αγαπούσε τα πάντα πάνω του, το χαμόγελό του, τον τρόπο που μουρμούριζε στον ύπνο του, το γέλιο του μετά από κάθε φτάρνισμα, το γεγονός ότι τραγουδούσε όπερα στο μπάνιο.

Τον είχε ερωτευτεί πριν από δεκαπέντε χρόνια, στην αυλή του σχολείου, τότε που δεν ήξερε καλά καλά τι σημαίνει αγάπη. Ήταν ο πρώτος της σε όλα –ο πρώτος που τη φίλησε, η πρώτη της αγάπη, ο πρώτος της εραστής. Πριν από εκείνον, η Βιαν ήταν μια υπερβολικά αδύνατη, αδέξια, αγχωμένη κοπέλα που τραύλιζε όποτε ένιωθε φοβισμένη –κάτι που συνέβαινε συχνά.

Ήταν ένα κορίτσι χωρίς μητέρα.

Εσύ θα είσαι η ενήλικη τώρα, της είχε πει ο πατέρας της όταν έφτασαν σ' εκείνο το σπίτι για πρώτη φορά. Ήταν δεκατεσσάρων, είχε μάτια πρησμένα από το κλάμα και ένα αβάσταχτο πένθος στην καρδιά. Μέσα σε μια στιγμή το σπίτι είχε

μετατραπεί από εξοχικό της οικογένειας σε ένα είδος φυλακής. Δεν είχαν περάσει ούτε δύο εβδομάδες από τον θάνατο της μητέρας τους, όταν ο πατέρας τους απαρνήθηκε τον ρόλο του. Από την ώρα που έφτασαν εκεί, δεν της ξανάπιασε το χέρι ούτε ξανακούμπησε το χέρι του στον ώμο της –δεν της πρόσφερε ούτε καν ένα μαντίλι για να σκουπίσει τα δάκρυά της.

Μα είμαι μικρό κορίτσι, του είχε πει.

Όχι πια.

Εκείνη έστρεψε το βλέμμα χαμηλά, στη μικρότερη αδερφή της, την Ιζαμπέλ, που ακόμα πιπίλιζε τον αντίχειρά της. Ήταν τεσσάρων και δεν είχε καταλάβει τι συνέβαινε. Ρωτούσε διαρκώς πότε θα γυρίσει η μαμά στο σπίτι.

Όταν άνοιξε η πόρτα, εμφανίστηκε μια ψηλή, λεπτή γυναίκα με μύτη σαν βρύση και μάτια μικρά και σκοτεινά σαν σταφίδες.

Αυτά είναι τα κορίτσια; είχε ρωτήσει η γυναίκα.

Ο πατέρας τους είχε κουνήσει καταφατικά το κεφάλι.

Δεν θα φέρουν αναστάτωση.

Όλα είχαν γίνει μέσα σε μια στιγμή. Η Βιαν δεν είχε καταλάβει καλά καλά τι συνέβαινε. Ο πατέρας παράτησε τις κόρες του σε μια ξένη, σαν να ήταν άπλυτα ρούχα. Τα κορίτσια είχαν τόσο μεγάλη διαφορά ηλικίας, που έμοιαζαν να ανήκουν σε διαφορετικές οικογένειες. Η Βιαν ήθελε να παρηγορήσει την Ιζαμπέλ –αυτή ήταν η πρόθεσή της– αλλά ο πόνος της ήταν τόσο μεγάλος, που της ήταν αδύνατο να σκεφτεί οποιονδήποτε άλλο πέρα από τον εαυτό της, πόσο μάλλον ένα παιδί τόσο πεισματάρικο, ανυπόμονο και φωνακλάδικο όσο η Ιζαμπέλ. Η Βιαν θυμόταν ακόμα τις πρώτες τους μέρες εκεί: την Ιζαμπέλ να στριγγλίζει και την κυρία Ντιμά να της τις βρέχει. Η Βιαν ικέτευε την αδερφή της λέγοντάς της ξανά και ξανά *Θεέ μου, Ιζαμπέλ, μη φωνάζεις. Κάνε αυτό που σου λέει.* Όμως, ακόμα και στα τέσσερά της, η Ιζαμπέλ ήταν ατίθαση.

Η Βιαν είχε εξαντληθεί από όλα αυτά –το πένθος για τη νεκρή μητέρα της, τον πόνο για τον πατέρα της που τις παράτη-

σε, την ξαφνική αλλαγή στη ζωή τους και την ανυπόφορη, απελπισμένη μοναξιά της Ιζαμπέλ.

Τελικά εκείνος που έσωσε τη Βιαν ήταν ο Αντουάν. Το πρώτο καλοκαίρι μετά τον θάνατο της μητέρας της οι δυο τους είχαν γίνει αχώριστοι. Στο πρόσωπό του η Βιαν έβλεπε μια διέξοδο. Στα δεκάξι της έμεινε έγκυος. Στα δεκαεπτά της ήταν παντρεμένη και ιδιοκτήτρια του Λε Ζαρντέν. Δύο μήνες αργότερα απέβαλε και, για κάποιο διάστημα, δεν ήταν ο εαυτός της. Δεν μπορούσε να το θέσει αλλιώς. Είχε βυθιστεί στο πένθος, ένα πένθος που είχε υφάνει γύρω της σαν κουκούλι. Της ήταν αδύνατο να φροντίσει οποιονδήποτε και οτιδήποτε –και σίγουρα όχι την τετράχρονη αδερφή της, που κολλούσε πάνω της σαν βδέλλα και έκλαιγε ασταμάτητα.

Αλλά όλα αυτά ανήκαν στο παρελθόν. Δεν ήταν από τις μνήμες που ήθελε να ξεθάψει μια τόσο ωραία μέρα.

Ακούμπησε στον ώμο του άντρα της καθώς η κόρη τους έτρεχε προς το μέρος τους αναγγέλλοντας: «Είμαι έτοιμη. Πάμε.»

«Μάλιστα», είπε ο Αντουάν χαμογελώντας πονηρά. «Η πριγκίπισσα είναι έτοιμη, πρέπει να ξεκινήσουμε.»

Η Βιαν χαμογέλασε και επέστρεψε στο σπίτι για να πάρει το καπέλο της από τον γάντζο δίπλα στην πόρτα. Είχε πυρρόξανθα μαλλιά, δέρμα λεπτό σαν πορσελάνη και καταγάλανα μάτια. Πάντα προστάτευε τον εαυτό της από τον ήλιο. Μέχρι να βάλει το πλατύγυρο ψάθινο καπέλο της και να πάρει τα δαντελένια γάντια και το καλάθι του πικνίκ, η Σοφί και ο Αντουάν είχαν ήδη περάσει τη σιδερένια αυλόπορτα.

Η Βιαν τούς πρόφτασε στον χωματόδρομο που περνούσε μπροστά από το σπίτι τους. Μόλις που χωρούσε ένα αυτοκίνητο σε πλάτος. Πίσω του εκτεινόταν απέραντα λιβάδια με κόκκινες παπαρούνες και γαλάζια μπλουέ να στολίζουν το πράσινο τοπίο εδώ κι εκεί, ανάμεσα σε πιτσιλιές από πυκνά δάση. Σ' εκείνη την πλευρά της κοιλάδας του Λίγηρα ήταν πιο πιθανό να συναντήσει κανείς λιβάδια παρά αμπέλια. Αν και το Παρίσι

απείχε λιγότερο από δύο ώρες με το τρένο, ήταν ένας εντελώς διαφορετικός κόσμος. Ελάχιστοι ξένοι έφταναν μέχρι εκεί, ακόμα και το καλοκαίρι.

Πού και πού περνούσε κανένα αυτοκίνητο, ένα ποδήλατο ή μια βοϊδάμαξα, αλλά στο μεγαλύτερο μέρος της διαδρομής προχωρούσαν μόνοι τους. Έμεναν σχεδόν ενάμισι χιλιόμετρο έξω από το Καριβό, ένα χωριό με λιγότερους από χίλιους κατοίκους, το οποίο ήταν γνωστό ως ενδιάμεσος σταθμός στο προσκύνημα της Αγίας Ιωάννας της Λορένης. Το χωριό δεν είχε εργοστάσιο και έτσι οι θέσεις εργασίας ήταν ελάχιστες –με εξαίρεση εκείνες στο αεροδρόμιο που ήταν το καμάρι του Καριβό, το μοναδικό σε ακτίνα χιλιομέτρων.

Στο χωριό, τα στενά λιθόστρωτα δρομάκια ελίσσονταν ανάμεσα σε ιστορικά κτίρια από ασβεστόλιθο, που ακουμπούσαν αδέξια το ένα πάνω στο άλλο. Από τους πέτρινους τοίχους ξέφτιζαν οι σοβάδες, αλλά οι κισσοί κάλυπταν τη φθορά, μια φθορά αόρατη στο μάτι μα έντονα αισθητή. Το χωριό είχε δομηθεί άναρχα –φιδωτοί δρόμοι, άνισα σκαλοπάτια, αδιέξοδα σοκάκια– πριν από τουλάχιστον εκατό χρόνια. Τα χρώματα ζωντάνευαν τα πέτρινα κτίρια: κόκκινες τέντες με μαύρους μεταλλικούς σκελετούς, σιδερένια μπαλκόνια στολισμένα με γεράνια φυτεμένα σε πήλινες γλάστρες. Παντού υπήρχε κάτι που ευχαριστούσε το μάτι: μια βιτρίνα με μακαρόν σε παστέλ χρώματα, πλεχτά ψάθινα καλάθια γεμάτα τυριά, ζαμπόν και σοσισόν, καφάσια με ζωηρόχρωμες ντομάτες, μελιτζάνες και αγγούρια. Τα καφέ ήταν όλα γεμάτα εκείνη την ηλιόλουστη μέρα. Οι άντρες κάθονταν γύρω από τα μεταλλικά τραπέζια, έπιναν καφέ και κάπνιζαν καφετιά στριφτά τσιγάρα καβγαδίζοντας μεγαλόφωνα.

Ήταν μια συνηθισμένη μέρα στο Καριβό. Ο μεσιέ Λα Σοά σκούπιζε τον δρόμο μπροστά στη *σαλαντερί* και η μαντάμ Κλονέ καθάριζε τη βιτρίνα του καταστήματος με τα καπέλα. Μια παρέα έφηβων αγοριών έκοβαν βόλτες στο χωριό, περπα-

τώντας ο ένας δίπλα στον άλλο. Κλοτσούσαν ό,τι σκουπίδι έβρισκαν μπροστά τους και κάπνιζαν το μοναδικό τους τσιγάρο τότε ο ένας, τότε ο άλλος.

Στην άκρη του χωριού, οι τρεις τους έστριψαν προς το ποτάμι. Σε μια επίπεδη περιοχή γεμάτη γρασίδι κοντά στην ακτή, η Βιαν άφησε κάτω το καλάθι του πικ νικ και άπλωσε μια κουβέρτα στη σκιά μιας καστανιάς. Έβγαλε από το καλάθι μια τραγανή μπαγκέτα, ένα κομμάτι ολόπαχο τυρί, δύο μήλα, μερικές φέτες ζαμπόν της Μπαγιόν, που ήταν λεπτό σαν χαρτί, και μια σαμπάνια Μπόλινγκερ του '36. Γέμισε το ποτήρι του συζύγου της και κάθισε δίπλα του, ενώ η Σοφί άρχισε να τρέχει προς τις όχθες του ποταμού.

Η μέρα πέρασε μέσα σε ατμόσφαιρα χαράς και ηλιόλουστης ζεστασιάς. Μιλούσαν, γελούσαν και απολάμβαναν το πικ νικ όλοι μαζί. Πολύ αργότερα, όταν η Σοφί απομακρύνθηκε με το καλάμι του ψαρέματος και ενώ ο Αντουάν έφτιαχνε στην κόρη του ένα στέμμα από μαργαρίτες, εκείνος είπε: «Ο Χίτλερ θα μας παρασύρει όλους στον πόλεμο πολύ σύντομα.»

Πόλεμος.

Ήταν το θέμα που μονοπωλούσε τις συζητήσεις εκείνες τις μέρες, και η Βιαν δεν ήθελε ν' ακούσει λέξη γι' αυτόν. Ειδικά εκείνη την πανέμορφη καλοκαιρινή μέρα. Με το χέρι κάλυψε τα μάτια της, το βλέμμα της στάθηκε στην κόρη της. Στην απέναντι όχθη του ποταμού απλωνόταν η κοιλάδα του Λίγηρα, καλλιεργημένη με φροντίδα και προσοχή. Δεν υπήρχαν φράχτες ούτε όρια, μόνο απέραντες εκτάσεις καταπράσινων χωραφιών, συστάδες δέντρων και μερικά πέτρινα σπίτια και αχυρώνες εδώ κι εκεί. Μικροσκοπικά λευκά άνθη έμοιαζαν να αιωρούνται σαν κομμάτια βαμβάκι.

Η Βιαν σηκώθηκε και χτύπησε τα χέρια της. «Έλα, Σοφί. Ωρα να γυρίσουμε σπίτι.»

«Δεν μπορείς να αγνοείς τον πόλεμο, Βιαν.»

«Να πάω γυρεύοντας; Γιατί; Αφού έχουμε εσένα να μας προστατεύεις.»

Χαμογελώντας (ίσως πολύ πλατιά), μάζεψε τα πράγματα του πικ νικ, συγκέντρωσε την οικογένειά της και τους οδήγησε ξανά στο χωμάτινο δρομάκι.

Σε λιγότερο από μισή ώρα βρίσκονταν μπροστά στη βαριά ξύλινη εξώπορτα του Λε Ζαρντέν, της πέτρινης αγροικίας που ανήκε στην οικογένειά της για παραπάνω από τριακόσια χρόνια. Τα χρόνια την είχαν βάψει με δεκάδες αποχρώσεις του γκριζου. Το διώροφο σπίτι είχε μπλε παραθυρόφυλλα προς την πλευρά του κήπου με τα οπωροφόρα δέντρα. Ο κισσός είχε σκαρφαλώσει μέχρι ψηλά τυλίγοντας τις δύο καμινάδες και είχε καλύψει τον τούβλινο τοίχο πιο χαμηλά. Από την αρχική έκταση είχαν απομείνει σχεδόν τριάντα στρέμματα. Τα υπόλοιπα οχτακόσια είχαν πουληθεί στη διάρκεια των δύο προηγούμενων αιώνων, οπότε η περιουσία της οικογένειας είχε σιγά σιγά μικρύνει. Τα τριάντα στρέμματα ήταν υπεραρκετά για τη Βιαν. Δεν φανταζόταν ότι θα χρειαζόταν ποτέ περισσότερα.

Η Βιαν έκλεισε την πόρτα πίσω τους. Στην κουζίνα, τα μπακιρένια και μαντεμένα σκεύη κρέμονταν από ένα σιδερένιο ράφι πάνω από τον φούρνο. Δεμάτια λεβάντας, δεντρολίβανου και θυμαριού ξεραίνονταν κρεμασμένα από τις γυμνές σανίδες του ταβανιού. Ο χάλκινος νεροχύτης, που με τα χρόνια είχε πρασινίσει, ήταν τόσο μεγάλος, που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για το μπανιάρισμα ενός μικρόσωμου σκυλιού.

Η μπογιά των εσωτερικών τοίχων είχε ξεφλουδίσει κατά τόπους και αποκάλυπτε προγενέστερες στρώσεις χρώματος. Το σαλόνι ήταν ένα συνονθύλευμα από ετερόκλητα έπιπλα και υφάσματα –ένας καναπές με ακριβή ταπετσαρία, χαλιά Ομπισόν, παλιές κινεζικές πορσελάνες, υφάσματα κρετόν και τουάλ. Κάποιοι πίνακες που κρέμονταν στον τοίχο ήταν υπέροχοι –μπορεί και να ήταν σημαντικά έργα τέχνης– ενώ άλλοι έμοια-

ζαν προχειροφτιαγμένοι. Το σαλόνι έδινε την εντύπωση ενός άναρχου κολάζ, μιας περιουσίας που είχε χαθεί αφήνοντας πίσω της ίχνη του γούστου μιας άλλης εποχής. Και παρότι έδινε την αίσθηση της παρακμής, ήταν άνετο.

Η Βιαν κοντοστάθηκε στο σαλόνι κι έριξε μια ματιά από τη διπλή πόρτα με τα τζαμάκια που οδηγούσε στην αυλή. Ο Αντουάν έσπρωχνε τη Σοφί που έκανε κούνια. Της την είχε φτιάξει εκείνος.

Η Βιαν κρέμασε με μια ανάλαφρη κίνηση το καπέλο της στον γάντζο δίπλα στην πόρτα, πήρε την ποδιά της και την έδεσε στη μέση της. Όσο η Σοφί και ο Αντουάν έπαιζαν έξω, η Βιαν ετοιμάζε το βραδινό. Τύλιξε ένα ροδαλό χοιρινό μπονφιλέ με χοντροκομμένο μπέικον, το έδεσε με σπάγγο και το τσιγάρισε σε καυτό λάδι. Ενόσω το χοιρινό σιγοψηνόταν στον φούρνο, εκείνη ετοιμάσε το υπόλοιπο γεύμα. Στις οκτώ –ακριβώς– τους φώναξε για φαγητό. Δεν μπόρεσε να συγκρατήσει το χαμόγελό της ακούγοντας το ποδοβολητό, τις ζωηρές κουβέντες και τις καρέκλες να σέρνονται τρίζοντας στο πάτωμα την ώρα που ο άντρας της και η κόρη της κάθισαν στο τραπέζι.

Η Σοφί κάθισε στην κορυφή του τραπεζιού, φορώντας το στέμμα από μαργαρίτες που της είχε φτιάξει ο Αντουάν στην όχθη του ποταμού.

Η Βιαν ακούμπησε στο τραπέζι την πιατέλα που ανάδινε αρώματα –ψητό χοιρινό, τραγανό μπέικον, μήλα γλασαρισμένα σε πλούσια σάλτσα κρασιού πάνω σε ξεροψημένες πατάτες. Δίπλα υπήρχε ένα βαθύ πιάτο με αρακά, ο οποίος κολυμπούσε μέσα σε βούτυρο αρωματισμένο με εστραγκόν από τον κήπο. Φυσικά, υπήρχε και η μπαγκέτα που είχε ψήσει η Βιαν το προηγούμενο πρωί.

Όπως πάντα, η Σοφί μιλούσε σε όλη τη διάρκεια του φαγητού. Είχε μοιάσει στη θεία της την Ιζαμπέλ –δεν έβαζε γλώσσα μέσα της.

Όταν επιτέλους έφτασαν στο επιδόρπιο –*ιλ φλοτάντ*, νησίδες ψημένης μαρέγκας που επέπλεαν σε μια θάλασσα πλούσιας κρεμ ανγκλέζ–, έπεσε μια σιωπή ικανοποίησης στο τραπέζι.

«Και τώρα», είπε η Βιαν σπρώχνοντας στην άκρη το μισοάδειο πιάτο του γλυκού, «ήρθε η ώρα να πλύνουμε τα πιάτα.»

«Μα, ρε μαμά...» διαμαρτυρήθηκε η Σοφί.

«Δεν θέλω γκρίνιες», είπε ο Αντουάν. «Όχι στην ηλικία σου.»

Η Βιαν και η Σοφί μπήκαν στην κουζίνα, όπως κάθε βράδυ, και πήγαν η καθεμία στο πόστο της –η Βιαν στον βαθύ χάλκινο νεροχύτη, η Σοφί στον πέτρινο πάγκο της κουζίνας– κι άρχισαν να πλένουν και να σκουπίζουν τα πιάτα. Η Βιαν μύρισε στον αέρα του σπιτιού το γλυκερό, έντονο άρωμα του τσιγάρου που κάπνιζε ο Αντουάν μετά το φαγητό.

«Ο μπαμπάς δεν γέλασε με καμία από τις ιστορίες που του είπα σήμερα», είπε η Σοφί την ώρα που η Βιαν έβαζε τα πιάτα στην ξύλινη πιατοθήκη που κρεμόταν στον τοίχο. «Κάτι έχει.»

«Δεν γέλασε; Αυτό είναι ανησυχητικό.»

«Ανησυχεί για τον πόλεμο.»

Ο πόλεμος. Πάλι.

Η Βιαν έβγαλε βιαστικά την κόρη της από την κουζίνα. Στον επάνω όροφο, στο υπνοδωμάτιο της Σοφί, η Βιαν κάθισε στο διπλό κρεβάτι και την άκουγε να μιλάει ενόσω έβαζε τις πιτζάμες της και μετά έπλενε τα δόντια της μέχρι να πάει στο κρεβάτι.

Η Βιαν έσκυψε να τη φιλήσει για καληνύχτα.

«Φοβάμαι», είπε η Σοφί. «Θα γίνει πόλεμος;»

«Μη φοβάσαι», είπε η Βιαν. «Ο μπαμπάς θα μας προστατεύσει.» Αλλά τη στιγμή που το έλεγε αυτό, της ήρθε στο μυαλό μια άλλη εποχή, τότε που η μητέρα της έλεγε στην ίδια *μη φοβάσαι*.

Τότε που έφευγε ο δικός της πατέρας για τον πόλεμο.

Η Σοφί δεν έδειχνε να πείθεται. «Μα...»

«Δεν έχει μα. Δεν υπάρχει λόγος να ανησυχείς. Κοιμήσου τώρα.»

Φίλησε ξανά την κόρη της, ακουμπώντας τα χείλη της στο μάγουλό της.

Η Βιαν κατέβηκε τις σκάλες και πήγε στην πίσω αυλή. Έξω η νύχτα ήταν γλυκιά· ο αέρας μοσχοβολούσε γιασεμί. Ο Αντουάν καθόταν στο γρασίδι, σε μια από τις σιδερένιες καρέκλες καφενείου, με τα πόδια απλωμένα και το σώμα του γερμένο άβολα στο πλάι.

Τον πλησίασε και ακούμπησε το χέρι της στον ώμο του. Εκείνος φύσηξε τον καπνό του τσιγάρου του και τράβηξε άλλη μία βαθιά ρουφηξιά. Μετά σήκωσε το βλέμμα και την κοίταξε. Στο φως του φεγγαριού, το πρόσωπό του έδειχνε χλωμό και σκοτεινιασμένο. Σχεδόν ξένο. Ψαχούλεψε στην τσέπη του σακακιού του και έβγαλε ένα χαρτί. «Με επιστράτευσαν, Βιαν. Όπως και τους περισσότερους άντρες από δεκαοκτώ έως τριάντα πέντε.»

«Σε επιστράτευσαν; Μα... δεν έχουμε πόλεμο. Δεν...»

«Πρέπει να παρουσιαστώ την Τρίτη.»

«Μα... μα... είσαι ταχυδρόμος.»

Την κοιτούσε κατάματα, κι εκείνη ξαφνικά ένιωσε να της κόβεται η ανάσα. «Τώρα είμαι στρατιώτης, απ' ό,τι φαίνεται.»

ΤΡΙΑ

Η Βιαν ήξερε από πόλεμο. Ίσως όχι από συγκρούσεις και μάχες, από καπνό και αίμα, όμως ήξερε καλά τις συνέπειες. Αν και είχε γεννηθεί σε καιρό ειρήνης, οι πρώτες αναμνήσεις της είχαν να κάνουν με πόλεμο. Θυμόταν τη μητέρα της να κλαίει καθώς αποχαιρετούσε τον πατέρα της. Θυμόταν την πείνα, τη μόνιμη αίσθηση του κρύου. Αλλά πιο έντονα από όλα θυμόταν πόσο διαφορετικός ήταν ο πατέρας της όταν επέστρεψε στο σπίτι, ότι κούτσαινε, αναστέναζε και ήταν συνέχεια σιωπηλός. Ήταν η εποχή που είχε αρχίσει να πίνει, να κλείνεται στον εαυτό του και να αγνοεί την οικογένειά του. Το επόμενο διάστημα η Βιαν θυμόταν πόρτες να κλείνουν με δύναμη, καβγάδες να ξεσπούν και να εξανεμίζονται μέσα σε αμήχανες σιωπές, με τους γονείς της να κοιμούνται χωριστά.

Ο άνθρωπος που είχε επιστρέψει στο σπίτι δεν ήταν ίδιος με τον άνθρωπο που είχε φύγει κάποτε για τον πόλεμο. Η Βιαν κατέβαλλε προσπάθειες για να τον κάνει να την αγαπήσει και,

το κυριότερο, κατέβαλλε προσπάθειες για να συνεχίσει η ίδια να τον αγαπάει. Τελικά και οι δύο στόχοι της αποδείχτηκαν ανέφικτοι. Από τη στιγμή που ο πατέρας της την παράτησε στο Καριβό, η Βιαν έφτιαξε μια δική της ζωή. Έστειλε στον πατέρα της χριστουγεννιάτικες κάρτες και κάρτες γενεθλίων, αν και δεν έλαβε ποτέ ούτε μία κάρτα από εκείνον, και οι επαφές τους ήταν σπάνιες. Τι απέμενε να πουν πια; Σε αντίθεση με την Ιζαμπέλ, που έδειχνε να μην μπορεί να τα αφήσει όλα πίσω της, η Βιαν καταλάβαινε –και αποδεχόταν– πως όταν πέθανε η μητέρα τους, η οικογένειά τους διαλύθηκε οριστικά και αμετάκλητα. Και ότι εκείνος ήταν απλώς ένας άντρας που είχε απαρνηθεί πια τον ρόλο του πατέρα.

«Ξέρω ότι σε τρομάζει ο πόλεμος», είπε ο Αντουάν.

«Η γραμμή Μαζινό θα κρατήσει», είπε εκείνη προσπαθώντας να ακουστεί πειστική. «Έως τα Χριστούγεννα θα έχεις γυρίσει σπίτι.» Η γραμμή Μαζινό ήταν ένα οχυρωματικό έργο πολλών χιλιομέτρων με τσιμεντένια τείχη, εμπόδια και όπλα, που είχε κατασκευαστεί κατά μήκος των γερμανικών συνόρων μετά τον Μεγάλο Πόλεμο για να προστατευτεί η Γαλλία. Οι Γερμανοί δεν θα κατάφερναν να τη διασπάσουν.

Ο Αντουάν την αγκάλιασε. Η ευωδιά του γιασεμιού ήταν μεθυστική. Η Βιαν συνειδητοποίησε ξαφνικά και με πάσα βεβαιότητα ότι από εκείνη τη στιγμή, κάθε φορά που θα μύριζε γιασεμί, θα θυμόταν εκείνο τον αποχαιρετισμό.

«Σ' αγαπώ, Αντουάν Μοριάκ, και θα περιμένω να γυρίσεις ξανά σ' εμένα, στο σπίτι μας.»

Αργότερα η Βιαν δεν μπορούσε να θυμηθεί για πότε μπήκαν στο σπίτι, ανέβηκαν τη σκάλα, ξάπλωσαν στο κρεβάτι και άρχισαν να γδύνουν ο ένας τον άλλο. Θυμόταν μόνο ότι βρέθηκε γυμνή στην αγκαλιά του, με εκείνον να της κάνει έρωτα όπως ποτέ πριν, με ξέφρενα, σαρωτικά φιλιά και με χέρια που έδειχναν να θέλουν να τη διαλύσουν, ακόμα κι όταν την αγκάλιαζαν σφιχτά.

«Είσαι πιο δυνατή απ' όσο νομίζεις, Βιαν», της είπε αργότερα, την ώρα που ήταν ξαπλωμένοι αγκαλιά χωρίς να μιλούν.

«Δεν είμαι...» ψιθύρισε η Βιάν τόσο σιγανά, που εκείνος δεν την άκουσε.

Το επόμενο πρωί η Βιαν ήθελε να κρατήσει τον Αντουάν στο κρεβάτι όλη μέρα, ίσως να τον πείσει να μαζέψουν τα πράγματά τους και να φύγουν τρέχοντας μες στη νύχτα σαν τους κλέφτες.

Αλλά πού θα πήγαιναν; Ο πόλεμος είχε ρίξει βαριά τη σκιά του σε όλη την Ευρώπη.

Όταν η Βιαν τελείωσε την ετοιμασία του πρωινού και έπλυνε τα πιάτα, ένιωσε έναν έντονο πόνο στη βάση του κρανίου της.

«Δείχνεις στενοχωρημένη, μαμά», είπε η Σοφί.

«Πώς είναι δυνατόν να είμαι στενοχωρημένη μια τόσο όμορφη καλοκαιρινή μέρα, ειδικά σήμερα που θα πάμε επίσκεψη στις καλύτερές μας φίλες;» είπε η Βιαν με ένα πλατύ, κάπως αφύσικο χαμόγελο.

Είχε περάσει την εξώπορτα και στεκόταν κάτω από μια μηλιά της μπροστινής αυλής, όταν συνειδητοποίησε ότι ήταν ξυπόλυτη.

«Μαμά», είπε ανυπόμονα η Σοφί περιμένοντάς την.

«Έρχομαι», είπε εκείνη και ακολούθησε τη Σοφί. Διέσχισαν την μπροστινή αυλή, προσπέρασαν τον παλιό περιστέρωνα (που είχε γίνει πια αποθήκη για τα εργαλεία κηπουρικής) και τον άδειο στάβλο. Η Σοφί άνοιξε την πίσω πόρτα και διέσχισε τρέχοντας τη φροντισμένη αυλή των γειτόνων, πηγαινόντας προς μια μικρή πέτρινη αγροικία με μπλε παραθυρόφυλλα.

Η Σοφί χτύπησε μία φορά, δεν πήρε απάντηση και μπήκε μέσα.

«Σοφί!» είπε απότομα η Βιαν, αλλά η νουθεσία της δεν έπιασε τόπο. Οι καλοί τρόποι ήταν περιττοί στα σπίτια των στενών φίλων και η Ρασέλ ντε Σαμπλέν ήταν η καλύτερη φίλη της Βιαν τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια. Είχαν γνωριστεί μόλις έναν μήνα αφότου ο πατέρας της είχε παρατήσει με ντροπιαστικό τρόπο τα παιδιά του στο Λε Ζαρντέν.

Ήταν αχώριστες εκείνη την εποχή. Η Βιαν λεπτοκαμωμένη, χλωμή και νευρική, ενώ η Ρασέλ ψηλή σαν τα αγόρια, με φρύδια που απλώνονταν πιο γρήγορα κι από πυρκαγιά και με διαπεραστική φωνή. Ένωθαν κι οι δυο τους παρείσακτες, μέχρι που συνάντησαν η μία την άλλη. Στο σχολείο ήταν πάντα μαζί και είχαν παραμείνει φίλες από τότε. Είχαν σπουδάσει μαζί στο πανεπιστήμιο και είχαν γίνει κι οι δύο δασκάλες. Έμειναν έγκυος την ίδια εποχή και τώρα πια δίδασκαν σε διπλάνες αίθουσες στο τοπικό σχολείο.

Η Ρασέλ εμφανίστηκε στην ανοιχτή πόρτα κρατώντας στην αγκαλιά της τον νεογέννητο γιο της, τον Αριέλ.

Τα βλέμματά τους διασταυρώθηκαν. Οι ματιές τους πρόδιδαν όλα τα συναισθήματα και τους φόβους τους.

«Νομίζω ότι η σημερινή μέρα απαιτεί κρασί. Εσύ τι λες;» είπε η Ρασέλ.

«Το δίχως άλλο.»

Η Βιαν ακολούθησε τη φίλη της στο μικρό, καλοφωτισμένο εσωτερικό του σπιτιού που ήταν πεντακάθαρο και τακτοποιημένο. Ένα βάζο γεμάτο αγριολούλουδα στόλιζε το μοναστηριακού τύπου τραπέζι που είχε υφή ακατέργαστου ξύλου και αταίριαστες καρέκλες γύρω του. Στη γωνία της τραπεζαρίας, πάνω σε μια δερμάτινη βαλίτσα βρισκόταν μια ρεπούμπλικα από καφέ κετσέ, το αγαπημένο καπέλο του άντρα της Ρασέλ, του Μαρκ. Η Ρασέλ έβαλε λευκό κρασί σε δύο ποτήρια και έβγαλε μια πήλινη πιατέλα γεμάτη κανελέ. Και μετά οι δύο γυναίκες βγήκαν έξω.

Στη μικρή πίσω αυλή οι τριανταφυλλιές σκαρφάλωναν πάνω σ' έναν φράχτη από λιγούστρα. Στην ανισόπεδη πέτρινη αυλή βρισκόταν ένα τραπέζι με τέσσερις καρέκλες και από τα κλαδιά της καστανιάς κρέμονταν παλιά φανάρια.

Η Βιαν πήρε ένα κανελέ και το δοκίμασε, απολαμβάνοντας την πλούσια γέμιση κρέμας βανίλιας και την τραγανή κρούστα που άφηνε μια ελαφριά γεύση καμένου. Κάθισε σε μια καρέκλα.

Η Ρασέλ κάθισε απέναντί της, κρατώντας το κοιμισμένο μωρό στην αγκαλιά της. Η σιωπή έμοιαζε να απλώνεται ανάμεσά τους και να γεμίζει με τους φόβους και τις ανησυχίες τους.

«Αναρωτιέμαι αν θα γνωρίσει τον πατέρα του», είπε η Ρασέλ χαμηλώνοντας το βλέμμα και κοιτάζοντας το μωρό της.

«Θα έρθουν αλλαγμένοι», είπε η Βιαν, που θυμόταν τον προηγούμενο πόλεμο. Ο πατέρας της είχε πολεμήσει στη Μάχη του Σομ, στην οποία είχαν χάσει τη ζωή τους παραπάνω από εφτακόσιοι πενήντα χιλιάδες άντρες. Οι φήμες για τις γερμανικές βαρβαρότητες είχαν φτάσει στα αυτιά τους μαζί με τους ελάχιστους άντρες που είχαν επιβιώσει.

Η Ρασέλ βόλεψε το βρέφος στον ώμο της και το χτύπησε στην πλάτη τρυφερά. «Ο Μαρκ δεν μπορεί να αλλάξει πάντα. Και ο Αρί τρελαίνεται να κοιμάται στο κρεβάτι μας. Τώρα πια θα υπάρχει χώρος.»

Η Βιαν χαμογέλασε. Ήταν μικρό πράγμα εκείνο το αστείο, κι όμως της άλλαξε τη διάθεση. «Το ροχαλητό του Αντουάν είναι μεγάλος μπελάς. Τώρα θα κοιμάμαι σαν πουλάκι.»

«Και μπορούμε να τρώμε αυγά ποσέ για βραδινό.»

«Μισή μπουγάδα», της απάντησε η Βιαν και μετά η φωνή της έσπασε. «Δεν είμαι αρκετά δυνατή, Ρασέλ.»

«Φυσικά και είσαι. Μαζί θα το αντιμετωπίσουμε.»

«Πριν γνωρίσω τον Αντουάν...»

Η Ρασέλ κούνησε απαξιωτικά το χέρι. «Ξέρω, ξέρω. Ήσουν αδύνατη σαν κλαδί, τραύλιζες όταν αγχωνόσουν και ήσουν

αλλεργική στα πάντα. Το ξέρω. Κι εγώ εκεί ήμουν. Αλλά όλα αυτά ανήκουν στο παρελθόν. Θα είσαι δυνατή. Ξέρεις γιατί;»

«Γιατί;»

Το χαμόγελο της Ρασέλ έσβησε. «Ξέρω ότι είμαι μεγαλό-
σωμη –επιβλητική, όπως αρέσει στις πωλήτριες να λένε όταν
μου πουλάνε σουτιέν και καλτσοδέτες–, όμως νιώθω... μικρο-
σκοπική μπροστά σ’ αυτή την κατάσταση, Βιαν. Και θα χρεια-
στεί να στηριχτώ κι εγώ επάνω σου κάποιες φορές. Όχι με όλο
μου το βάρος, φυσικά.»

«Άρα δεν μπορούμε να καταρρεύσουμε ταυτόχρονα.»

«Βουαλά», είπε η Ρασέλ. «Αυτό θα είναι το σχέδιό μας. Να
περάσουμε στο κονιάκ ή στο τζιν;»

«Είναι δέκα το πρωί.»

«Έχεις δίκιο. Φυσικά. Όρα για ένα κοκτέιλ 75.»

Την Τρίτη το πρωί, όταν ξύπνησε η Βιαν, το φως του ήλιου που
έμπαινε από το παράθυρο έλουζε το δωμάτιο και έκανε τα δο-
κάρια του ταβανιού να γυαλίζουν.

Ο Αντουάν καθόταν δίπλα στο παράθυρο, σε μια κουνι-
στή πολυθρόνα από ξύλο καρυδιάς, που είχε φτιάξει όταν η
Βιαν είχε μείνει έγκυος για δεύτερη φορά. Για πολλά χρόνια η
άδεια κουνιστή πολυθρόνα έδειχνε σαν να τους περιγελά.
Ήταν τα χρόνια των αποβολών, έτσι τα είχε καταγράψει πια
μέσα της. Η στέρηση στη γη της αφθονίας. Τρεις χαμένες ζωές
σε τέσσερα χρόνια: αδύναμα, άρρυθμα καρδιοχτύπια, μπλε χε-
ράκια. Και μετά, σαν από θαύμα, ένα μωρό που έζησε. Η Σοφί.
Στα νερά του ξύλου εκείνης της καρέκλας είχαν παγιδευτεί
μικρά, θλιμμένα φαντάσματα, αλλά και κάποιες καλές ανα-
μνήσεις.

«Ίσως πρέπει να πας τη Σοφί στο Παρίσι», είπε ο Αντουάν
καθώς σηκωνόταν. «Ο Ζιλιέν θα σας φροντίσει.»

«Ο πατέρας μου μας έχει δείξει ξεκάθαρα ότι δεν θέλει να ζει στο ίδιο σπίτι με τις κόρες του. Δεν περιμένω να με καλοδεχτεί.» Η Βιαν έσπρωξε το ματλασέ σκέπασμα στην άκρη και σηκώθηκε ακουμπώντας τα γυμνά της πόδια στο ξεφτισμένο χαλί.

«Θα τα καταφέρετε;»

«Η Σοφί κι εγώ θα είμαστε μια χαρά εδώ. Κι εσύ θα γυρίσεις σπίτι πολύ γρήγορα. Η γραμμή Μαζινό θα αντέξει. Και οι Γερμανοί δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να τα βάλουν μαζί μας.»

«Μακάρι να ίσχυε το ίδιο και για τα όπλα τους. Σήκωσα όλα τα λεφτά μας από την τράπεζα. Έκρυψα εξήντα πέντε χιλιάδες φράγκα στο στρώμα. Ξόδευέ τα συνετά, Βιαν. Μαζί με τον μισθό της δασκάλας, θα σε καλύψουν για μεγάλο διάστημα.»

Η Βιαν ένωσε ένα φτερούγισμα πανικού. Ήξερε ελάχιστα πράγματα για τα οικονομικά τους. Τα είχε αναλάβει όλα ο Αντουάν.

Εκείνος σηκώθηκε αργά και την αγκάλιασε. Η Βιαν ήθελε να κλείσει σ' ένα μπουκάλι την ασφάλεια που ένιωθε εκείνη τη στιγμή για να μπορεί να πίνει μικρές γουλιές αργότερα, όταν θα την κατέκλυζαν η μοναξιά και ο φόβος.

Να το θυμάσαι αυτό, σκέφτηκε. Τον τρόπο που έπεφτε το φως στα ατίθασα μαλλιά του, την αγάπη στα καστανά του μάτια, τα σκασμένα χείλη του, που τη φιλούσαν μόλις μία ώρα νωρίτερα μέσα στο σκοτάδι.

Από το ανοιχτό παράθυρο πίσω τους η Βιαν άκουγε τον αργό, ρυθμικό καλπασμό ενός αλόγου που ανέβαινε τον δρόμο και τον θόρυβο του κάρου που έσερνε πίσω του.

Μάλλον ήταν ο κύριος Κιγιάν που πήγαινε να πουλήσει τα λουλούδια του. Αν η Βιαν βρισκόταν στην αυλή, εκείνος θα σταματούσε, θα της έδινε ένα λουλούδι και θα της έλεγε ότι εκείνη ήταν πιο όμορφη. Η Βιαν θα χαμογελούσε, θα του έλεγε *μερσί* και θα του πρόσφερε κάτι να πει.

Η Βιαν απομακρύνθηκε απρόθυμα από την αγκαλιά του Αντουάν. Πλησίασε την ξύλινη συρταριέρα και έριξε χλιαρό

νερό από τη γαλάζια πήλινη κανάτα στη λεκάνη για να πλύνει το πρόσωπό της. Στην εσοχή που χρησιμοποιούσαν σαν ντουλάπα και καλυπτόταν από λεπτές κουρτίνες, χρυσαφιές και άσπρες, η Βιαν φόρεσε το σουτιέν της, μετά το εσώρουχό της με το δαντελένιο τελείωμα και τις καλτσοδέτες της. Έστρωσε τις μεταξωτές της κάλτσες έως ψηλά στα πόδια της, τις στερέωσε στις καλτσοδέτες και έβαλε ένα φόρεμα με ζώνη και τετράγωνο γιακά. Μόλις έκλεισε τις κουρτίνες και γύρισε πίσω της, είδε ότι ο Αντουάν είχε φύγει.

Πήρε την τσάντα της και προχώρησε στον διάδρομο για να πάει στο δωμάτιο της Σοφί. Όπως και το δικό τους, ήταν μικρό, με ξύλινη οροφή με μεγάλη κλίση, φαρδιές σανίδες στο πάτωμα κι ένα παράθυρο με θέα στον κήπο με τα οπωροφόρα δέντρα. Ένα σιδερένιο κρεβάτι, ένα κομοδίνο με ένα μεταχειρισμένο φωτιστικό και μια μπλε ζωγραφιστή ντουλάπα καταλάμβαναν όλο τον χώρο. Οι τοίχοι ήταν διακοσμημένοι με τις ζωγραφιές της Σοφί.

Η Βιαν άνοιξε τα παραθυρόφυλλα και το δωμάτιο πλημμύρισε φως.

Όπως συνέβαινε συνήθως τους ζεστούς μήνες του καλοκαιριού, η Σοφί είχε κλοτήσει τα σκεπάσματά της και τα είχε πετάξει στο πάτωμα στη διάρκεια της νύχτας. Το ροζ χνουδωτό αρκουδάκι της, ο Μπεμπέ, κοιμόταν δίπλα στο μάγουλό της.

Η Βιαν σήκωσε το αρκουδάκι και κοίταξε το γεμάτο κόμπους, πολυχαϊδεμένο κεφάλι του. Την προηγούμενη χρονιά ο Μπεμπέ καθόταν ξεχασμένος σ' ένα ράφι δίπλα στο παράθυρο, γιατί η Σοφί είχε αρχίσει να ασχολείται με άλλα παιχνίδια.

Και τώρα ο Μπεμπέ είχε επιστρέψει.

Η Βιαν έσκυψε και φίλησε την κόρη της στο μάγουλο.

Η Σοφί γύρισε στο πλάι και πετάρισε τα βλέφαρα μέχρι που ξύπνησε.

«Δεν θέλω να φύγει ο μπαμπάς, μαμά...» ψιθύρισε. Άπλωσε το χέρι για να πιάσει τον Μπεμπέ και σχεδόν τον άρπαξε από τα χέρια της Βιαν.

«Το ξέρω», είπε η Βιαν αναστενάζοντας. «Το ξέρω.»

Η Βιαν πήγε στην ντουλάπα και έβγαλε το ναυτικό φόρεμα που ήταν το αγαπημένο της Σοφί.

«Μπορώ να φορέσω το στέμμα από μαργαρίτες που μου έφτιαξε ο μπαμπάς;»

Το στέμμα κείτονταν ζαρωμένο στο κομοδίνο. Τα μικρά λουλούδια είχαν μαραθεί. Η Βιαν το σήκωσε απαλά και το απόθεσε στο κεφάλι της Σοφί.

Η Βιαν νόμιζε ότι αντιμετώπιζε καλά την κατάσταση, ώσπου μπήκε στο σαλόνι και είδε τον Αντουάν.

«Μπαμπά...» Η Σοφί άγγιξε διστακτικά το μαραμένο στέμμα από μαργαρίτες. «Μη φύγεις.»

Ο Αντουάν γονάτισε και τράβηξε τη Σοφί στην αγκαλιά του. «Πρέπει να πάω στον στρατό για να είστε ασφαλείς εσύ και η μαμά. Αλλά θα γυρίσω πολύ πολύ γρήγορα.»

Η Βιαν άκουσε τη φωνή του να σπάει.

Η Σοφί αποτραβήχτηκε. Το στέμμα με τις μαργαρίτες κρεμόταν στη μία πλευρά του κεφαλιού της. «Μου υπόσχεσαι ότι θα γυρίσεις σπίτι;»

Το βλέμμα του Αντουάν προσπέρασε το ανήσυχο μουτράκι της κόρης του και έπεσε στο ανήσυχο βλέμμα της Βιάν.

«Ουί», της είπε τελικά.

Η Σοφί κούνησε το κεφάλι.

Ήταν και οι τρεις τους σιωπηλοί καθώς έφευγαν από το σπίτι. Περπατούσαν πιασμένοι χέρι χέρι. Ανέβηκαν την πλαγιά του λόφου κι έφτασαν στον γκρίζο ξύλινο στάβλο. Χρυσ αφένιο χορτάρι έως το γόνατο κάλυπτε τον λοφίσκο και οι θάμνοι με τις πασχαλιές σε μέγεθος κάρου φορτωμένου με άχυρο όριζαν την περίμετρο του κτήματος. Τρεις μικροί άσπροι σταυροί ήταν ό,τι είχε απομείνει στον κόσμο για να θυμίζει τα μωρά που

είχε χάσει η Βιαν. Εκείνη τη μέρα απέφευγε επιμελώς να κοιτάξει προς τα εκεί. Τα συναισθήματά της τη βάραιναν σαν μολύβι· δεν άντεχε να φορτωθεί και το βάρος εκείνων των αναμνήσεων.

Μέσα στον στάβλο βρισκόταν το παλιό τους πράσινο Ρενό. Όταν μπήκαν όλοι στο αυτοκίνητο, ο Αντουάν έβαλε μπρος τη μηχανή, βγήκε από τον στάβλο με την όπισθεν και ακολούθησε τις καφετιές κορδέλες του πατημένου γρασιδιού μέχρι τον δρόμο. Η Βιαν είχε καρφώσει το βλέμμα έξω από το μικρό σκονισμένο παράθυρο και έβλεπε την πράσινη κοιλάδα να περνάει δίπλα της, μια σειρά από θολές οικείες εικόνες –κόκκινες κεραμωτές σκεπές, πέτρινες αγροικίες, λιβάδια με χορτάρι, αμπελώνες, δάση με ψηλόλιγνα δέντρα.

Ο χρόνος πέρασε πολύ γρήγορα και σύντομα έφτασαν στον σταθμό του τρένου κοντά στην Τουρ.

Η αποβάθρα ήταν γεμάτη νεαρούς άντρες που κουβαλούσαν βαλίτσες, γυναίκες που τους αποχαιρετούσαν με ένα φιλί και παιδιά που έκλαιγαν.

Μια ολόκληρη γενιά αντρών έφευγε για τον πόλεμο. Ξανά.

Μην το σκέφτεσαι, σκέφτηκε η Βιαν. Μη θυμάσαι πώς ήταν την προηγούμενη φορά που οι άντρες γύριζαν στα σπίτια τους κουτσαίνοντας, με καμένα πρόσωπα, με κομμένα χέρια και πόδια...

Η Βιαν κρατούσε σφιχτά το χέρι του Αντουάν όση ώρα εκείνος αγόραζε τα εισιτήριά τους και δεν το άφησε ούτε όταν εκείνος τις οδήγησε στο τρένο. Στο βαγόνι της τρίτης θέσης – στο οποίο επικρατούσε αποπνικτική ζέστη, με τους επιβάτες να κάθονται στριμωγμένοι σαν καλάμια σε βάλτο– η Βιαν καθόταν με ίσια πλάτη, πάντα κρατώντας το χέρι του άντρα της και έχοντας την τσάντα της στα πόδια της.

Μαζί τους κατέβηκαν άλλοι δώδεκα άντρες. Η Βιαν, η Σοφί και ο Αντουάν τούς ακολούθησαν σ' έναν δρόμο με χαλίκι και όλοι μαζί έφτασαν σ' ένα γραφικό χωριουδάκι που έμοιαζε με τις περισσότερες μικρές κοινότητες της Τουρέν. Η Βιαν δυσκο-

λευόταν να πιστέψει ότι ο πόλεμος ήταν προ των πυλών και πως εκείνο το ωραίο χωριό με τους καταρράκτες από λουλούδια και τα ετοιμόρροπα τείχη ήταν ένα μέρος στο οποίο συγκεντρώνονταν στρατιώτες για να πάνε στον πόλεμο.

Ο Αντουάν την τράβηξε από το χέρι για να προχωρήσει. Πότε είχε σταματήσει;

Μπροστά τους, μια ψηλή, διπλή σιδερένια πύλη διέκοπτε τον πέτρινο μαντρότοιχο. Πίσω τους βρίσκονταν σειρές από προσωρινά καταλύματα.

Οι πύλες άνοιξαν διάπλατα. Ένας έφιππος στρατιώτης βγήκε έξω για να υποδεχτεί τους νεοφερμένους. Η δερμάτινη σέλα έτριζε σε κάθε βήμα του αλόγου, και το πρόσωπο του στρατιώτη ήταν σκονισμένο και αναψοκοκκινισμένο απ' τη ζέστη. Εκείνος τράβηξε τα χαλινάρια και το άλογο σταμάτησε, τινάζοντας το κεφάλι του και χλμιντρίζοντας. Ακούστηκε ο βόμβος ενός αεροπλάνου που πετούσε πάνω απ' τα κεφάλια τους.

«Άντρες», είπε ο στρατιώτης. «Δώστε τα χαρτιά σας στον υπολοχαγό στην πύλη. Τώρα. Κουνηθείτε!»

Ο Αντουάν φίλησε τη Βιαν με μια τρυφερότητα που την έκανε να θέλει να κλάψει.

«Σ' αγαπώ», είπε με το στόμα του κοντά στα χείλη της.

«Κι εγώ σ' αγαπώ», του απάντησε, αλλά αυτές οι λέξεις, που πάντα φαίνονταν τόσο μεγάλες, τώρα έμοιαζαν μικρές. Τι ήταν η αγάπη μπροστά στον πόλεμο;

«Κι εγώ, μπαμπά. Κι εγώ!» φώναξε η Σοφί και έπεσε με φόρα στην αγκαλιά του.

Αγκαλιάστηκαν σαν οικογένεια για μια τελευταία φορά, μέχρι που ο Αντουάν τις άφησε.

«Αντίο», τους είπε.

Η Βιαν δεν μπορούσε να ανταποδώσει τον χαιρετισμό. Τον κοιτούσε καθώς απομακρυνόταν, τον είδε να ενώνεται με το πλήθος των νεαρών αντρών που γελούσαν και μιλούσαν, ώσπου δεν μπορούσε πια να τον διακρίνει.

Η μεγάλη σιδερένια πύλη έκλεισε με πάταγο, η κλαγγή του μετάλλου αντήχησε στον καυτό, σκονισμένο αέρα, και η Βιαν και η Σοφί απέμειναν να στέκονται μόνες τους στη μέση του δρόμου.

ΤΕΣΣΕΡΑ

Ιούνιος του 1940
Γαλλία

Η μεσαιωνική έπαυλη βρισκόταν στην κορυφή της σκουροπράσινης, δασωμένης πλαγιάς. Έμοιαζε με κάτι που θα μπορούσε να βρίσκεται σε βιτρίνα ζαχαροπλαστείου· ένα κάστρο σκαλισμένο σε καραμέλα, με παράθυρα από μαλλί της γριάς και παραθυρόφυλλα στο χρώμα των καραμελωμένων μήλων. Αρκετά πιο κάτω, μια λίμνη με βαθυγάλανα νερά ρουφούσε την αντανάκλαση των σύννεφων. Οι περιποιημένοι κήποι επέτρεπαν στους κατοίκους της έπαυλης –και ακόμα περισσότερο στους επισκέπτες της– να κάνουν τον περίπατό τους και να συζητούν συνηθισμένα θέματα.

Στην επίσημη τραπεζαρία, η Ιζαμπέλ Ροσινιόλ καθόταν ευθυτενής στο τραπέζι με το λευκό τραπεζομάντιλο, το οποίο χωρούσε άνετα είκοσι τέσσερις συνδαιτυμόνες. Όλα τα αντικείμενα του δωματίου ήταν σε παλ χρώματα. Οι τοίχοι, το πάτωμα και η οροφή ήταν όλα κατασκευασμένα από πέτρα σε αποχρώσεις που θύμιζαν όστρακα. Η τοξωτή οροφή έφτανε σε

- 45 εβδομάδες στη λίστα των best seller των *New York Times*
- #1 στη λίστα της *Wall Street Journal*
- Καλύτερο ιστορικό μυθιστόρημα στο *Goodreads*
- Στα καλύτερα βιβλία του *Amazon* για το 2015

Γαλλία, 1939. Στο μικρό χωριό Καριβό, η Βιαν αποχαιρετά τον σύζυγό της Αντουάν που φεύγει για το μέτωπο. Σύντομα οι Ναζί εισβάλλουν στη Γαλλία με ορδές στρατιωτών, φορηγών και τανκς, με αεροπλάνα που σκοτεινιάζουν τον ουρανό και βομβαρδίζουν αθώους. Επιτάσσουν το σπίτι της κι εκείνη με την κόρη της υποχρεώνονται να ζήσουν κάτω από την ίδια στέγη με τον εχθρό. Χωρίς τρόφιμα, χρήματα και ελπίδες, με τον πόλεμο να θεριεύει γύρω τους, η Βιαν αναγκάζεται να πάρει τη μια σκληρή απόφαση μετά την άλλη για να εξασφαλίσει την επιβίωση της οικογένειάς της.

Η 18χρονη αδερφή της Βιαν, η Ιζαμπέλ, είναι μια επαναστάτρια που ψάχνει να βρει νόημα στη ζωή της με όλο το ριψοκίνδυνο πάθος της νιότης. Γνωρίζει έναν γοητευτικό παρτιζάνο και τον ερωτεύεται όπως μόνο οι έφηβοι μπορούν –απόλυτα. Όταν εκείνος την προδίδει, η Ιζαμπέλ προσχωρεί στην Αντίσταση χωρίς δεύτερη σκέψη...

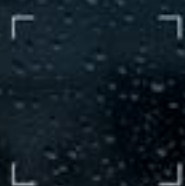
Με θάρρος, γοητευτική γραφή και διεισδυτική ματιά, η πολυδιαβασμένη συγγραφέας Kristin Hannah αποτυπώνει το επικό πανόραμα του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και φωτίζει ένα κομμάτι της Ιστορίας που βλέπουμε σπάνια: τον πόλεμο των γυναικών. *Το Αηδόνι* είναι ένα συγκλονιστικό μυθιστόρημα, ένας ύμνος στις αντοχές της ανθρώπινης ψυχής και στη δύναμη των γυναικών.

Ένα μυθιστόρημα για όλους, ένα μυθιστόρημα για πάντα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

Δομοκού 4, Σταθμός Αρρίστης, 10440 ΑΘΗΝΑ, Τηλ. 210-5237635
info@klidarithmos.gr www.klidarithmos.gr
www.facebook.com/klidarithmos.gr

ISBN 978-960-461-689-3

